

Biblioteksplan 2016

Simrishamns kommun

Innehåll

Inledning.....	3
Styrdokument	4
Bibliotekslagen SFS 2013:801	4
Skollagen och läroplanen (SFS 2010:800) 2 kap. § 35-36 (Lgr 11).....	4
Unescos skol- och folkbiblioteksmanifest.....	4
Unescos skolbiblioteksmanifest	4
FN:s konvention om barns rättigheter	4
Simrishamns kommuns vision.....	5
Kultur- och fritidsnämndens mål 2016.....	5
Likheter och olikheter mellan folk- och skolbiblioteksverksamhet	6
Likheter mellan biblioteken.....	6
Skillnader mellan folkbiblioteks- och skolbiblioteksverksamhet.....	7
Nuläge.....	8
Simrishamns kommun	8
Folkbibliotek.....	8
Litteratur och medier	8
Kunskapscentrum	8
Mötesplats: demokrati, kultur och folkbildning	9
Barn och unga.....	9
Folkbibliotekets läsfrämjande arbete för skolan.....	9
Skoldepå	10
Skolbibliotek.....	10
Vision och mål för folkbiblioteket	11
Folkbibliotekets utvecklingsområden.....	11
Mål 2016.....	11
Vision och mål för skolbiblioteken	13
Utvecklingsområden.....	13
Mål 2016.....	13

Inledning

Enligt bibliotekslagen 2013:801 § 4 ska kommuner och landsting anta planer för sin biblioteksverksamhet. En biblioteksplan är en gemensam angelägenhet för alla politikerområden inom utbildning, vård, omsorg, fritid, näringsliv och kultur. En gemensam biblioteksplan för kommunens alla bibliotek stärker biblioteksverksamheten eftersom den tydliggör vilka strukturer som är nödvändiga för en fungerande organisation, däribland ett förtydligande av vilket uppdrag folkbiblioteket respektive skolbiblioteket har.

Simrishamns kommuns föregående biblioteksplan 2009-2012 ska förnyas. Föreliggande plan beskriver nuläge, vision och de mål som är giltiga under det kommande året. Planen lägger grunden för och inleder det långsiktiga och strategiska arbetet med Simrishamns kommuns biblioteksplan för 2017-2019.

Styrdokument

Bibliotekslagen SFS 2013:801

Kommunen ansvarar för folkbibliotek och skolbibliotek. Folkbibliotekens uppdrag är att vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov, främja läsning och tillgång till litteratur och att ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning. Alla lån ska vara utgiftsfria, oavsett medieform.

Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet. Folkbiblioteken ska också främja kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

Folkbiblioteken har till uppgift att ägna särskild uppmärksamhet åt vissa prioriterade grupper, det gäller personer med funktionsnedsättning, personer med annat modersmål än svenska och nationella minoriteter, bland annat genom att erbjuda litteratur på relevanta språk och på lättläst svenska.

Skollagen och läroplanen (SFS 2010:800) 2 kap. § 35-36 (Lgr 11)

Skolbiblioteksverksamheten styrs av skollagen som säger att eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek. I läroplanen för grundskolan läggs man vikt vid bland annat informationssökning och läs- och språkutveckling. Rektor har ansvar för skolbiblioteksverksamheten.

Unescos skol- och folkbiblioteksmanifest

Manifestet fastslår att gratis och obegränsad tillgång till kunskap, kultur och information är en förutsättning för en demokratisk utveckling i ett samhälle. Folkbiblioteket ska vara en lokal port till kunskap, ge förutsättningar för det livslånga lärandet, skapa en grund för att medborgare ska kunna ta välinformerade och självständiga beslut, samt möjliggöra kulturell utveckling för individer och sociala grupper.

Unescos skolbiblioteksmanifest

I UNESCOs skolbiblioteksmanifest står det att skolbiblioteket ska stödja och främja de utvecklingsmål som anges i skolans målsättning. Riktlinjerna förtydligar resonemanget: Skolbiblioteket ger eleverna de färdigheter som behövs för ett livslångt lärande.

FN:s konvention om barns rättigheter

I artiklarna 28 – 31 beskrivs barnets rätt till utbildning samt deltagande i det kulturella och konstnärliga livet. Utbildningen ska vara kostnadsfri och syfta till att utveckla barnets fulla möjligheter i fråga om personlighet, anlag och fysisk och psykisk förmåga. Barnet ska erbjudas lämpliga och lika möjligheter för kulturell och konstnärlig verksamhet. Detta gäller även rekreations- och fritidsverksamhet.

Simrishamns kommuns vision

Kontrasterna i en levande kommun gör alla dagar bättre.

Kommunens strategiska utvecklingsområden är geografi, demografi och demokrati.

Kultur- och fritidsnämndens mål 2016

Geografi

Öka utbudet av kvalitativa och attraktiva mötesplatser för upplevelser, uttryck och skapande, särskilt fokus ska läggas på barn och ungdomar.

Demografi

Öka barn och ungdomars möjlighet till kunskapsinhämtning, delaktighet, gemenskap, tillgång till kulturell verksamhet och ett varierat utbud av idrott och fysiska aktiviteter.

Samverka med föreningar och övriga ideella krafter för att främja engagemang, mångfald, och jämställdhet.

Demokrati

Utveckla olika former av fysiska och digitala mötesplatser i hela kommunen.

Utveckla de demokratiska möjligheterna för invånarna att påverka kultur- och fritidsutbudet.

Likheter och olikheter mellan folk- och skolbiblioteksverksamhet

Folk- och skolbibliotek har många beröringspunkter, men har också olika funktion, vilket är skälet till att de har skilda huvudmän.

Skolverket definierar skolbiblioteket som en gemensam ordnad resurs av medier och information som ställts till elevernas och lärarnas förfogande med hjälp av kompetent personal. Skolbiblioteket är en del av skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande. Skolbiblioteket kan därmed dels betraktas som en materiell resurs som är en del av skolans läromedel och övrig utrustning, dels som en funktion som bidrar aktivt i kunskapsutvecklingen och svarar för viss service.¹ Rektor har ansvar för skolbiblioteksverksamheten. Skolbiblioteksverksamhet ska kunna anordnas på olika sätt beroende på skiftande lokala villkor och förutsättningar.

Likheter mellan biblioteken

Har medier och digital teknik som en central utgångspunkt.

Har behov av väl fungerade fysiska rum som stödjer respektive biblioteks uppdrag.

Behöver biblioteksdatasystem för mediehantering som katalog och cirkulation. Systemet måste ständigt utvecklas för att passa nya krav och medieformer.

Fackkunskap är nödvändig hos dem som ska sköta biblioteksverksamheten, vilket även innefattar kontinuerlig fortbildning för att upprätthålla och vidareutveckla kompetensen.

Är beroende av nätverk för att utveckla biblioteksservicen för såväl elever och skolpersonal som medborgare.

Är beroende av väl fungerande avtal och samordning för inköp av böcker, tidskrifter, databaser och annan media.

¹ Skolbibliotek. Informationsblad 2011-09-30. Skolinspektionen.
<http://www.skolinspektionen.se/Documents/vagledning/infoblad-skolbibliotek.pdf> [2014-11-10]

Skillnader mellan folkbiblioteks- och skolbiblioteksverksamhet

Folkbibliotek	Skolbibliotek
Knutna till kultursektorn, tillgängliga på fritid, bygger på frivillighet och personliga intressen.	Knutna till utbildningssektorn, tillgängliga under skoltid, ingår i undervisning och ämnesmässig utveckling.
Belägna i centrumbildningar, där många människor rör sig.	Verksamhet i skolmiljö med naturliga möten för skolans elever och personal.
En kulturinstitution, som arbetar enligt kommunens kulturpolitiska mål.	En del av skolans pedagogiska resurs med samma mål som övrig skolverksamhet.
Tillgängligt för alla medborgare på samma villkor och med samma servicenivå och därmed enbart ett komplement till skolbiblioteken.	Lagstadgad verksamhet inom skolan, specialanpassad för skolans elever och personal.
Tillhandahåller allsidig media enligt medborgarnas behov och önskemål.	Tillhandahåller media enligt skolans pedagogiska behov.
Bibliotekspersonal arbetar med upplevelser samt fritt och frivilligt läsande och lärande utan knytning till läroplaner.	Skolbibliotekspersonal ingår i skolans pedagogiska personal och arbetar med lärande och läsande utifrån läroplaner.
Tillgängligheten styrs av medborgarnas behov.	Tillgängligt under skoldagar enligt skolans behov.

Nuläge

Simrishamns kommun

Simrishamn har omkring 19 000 invånare. En tredjedel av dem är bor i centralorten. Övriga invånare är bosatta i flera mindre tätorter och på landsbygden. Kommunen har en åldrande befolkning och låg inflyttning. Under sommarmånaderna har kommunen en stor tillströmning av turister.

Folkbibliotek

Folkbiblioteket ligger i Simrishamn. Verksamheten bedrivs i kulturhuset Valfisken där biblioteket delar lokaler med gymnasieskolan Nova Academy, Benka-Dís fritidsverksamhet riktad till ungdomar och Kulturskolan.

Mediakostnad per invånare: 38 kr
Årsverken per tusen invånare: 0,6
Biblioteket har öppet 44,5 tim per vecka.

Antalet besökare per år är omkring 105 000 och beräknas ligga fast de närmaste åren vilket är positivt i ett nationellt perspektiv.

Biblioteket förmedlar omkring 120 000 lån per år. De något sjunkande lånetalen är en nationell trend. Positivt i sammanhanget är att lånen av barnlitteratur inte sjunker.

Litteratur och medier

Biblioteket erbjuder skön- och facklitteratur i tryckt form, ljudböcker, e-böcker för nedladdning, musik, film, tidningar och tidskrifter och licensierade databaser. Biblioteket förmedlar också fjärrlån från övriga bibliotek i Sverige. Mediebeståndet är gallrat och aktuellt. 40 procent av mediabudgeten används för inköp av litteratur till barn och unga.

Sedan 2015 har biblioteket gemensamt biblioteksdatasystem, katalog och webbportal med Sjöbo, Skurup, Tomelilla och Ystad bibliotek. Samarbetet ger likvärdig, avgiftsfri service till alla invånare inom region Skåne Sydost oavsett vilket bibliotek invånarna använder inom samarbetet.

Kunskapscentrum

Biblioteket erbjuder läsplatser, datorplatser samt service och hjälp i informationsfrågor utifrån enskilda användares behov. Biblioteket tillhandahåller

snabbsöksdatorer, kopiering, skanning och utskriftsservice. Distansstuderande får hjälp med litteratursökningar och fjärrlån av kurslitteratur.

Biblioteket har också till uppgift att ge förstärkt stöd till flera prioriterade grupper, till dem hör funktionshindrade, människor med annat modersmål än svenska samt barn och unga. Biblioteket har Boken kommer-service för funktionshindrade som inte kan ta sig till biblioteket. Vidare ger biblioteket service till personer med läs- och skrivsvårigheter genom tal- och ljudböcker i flera format. Biblioteket arbetar aktivt med stöd till äldre synskadade. Vi förmedlar litteratur på andra språk än svenska till barn och vuxna och för dem som lär sig svenska finns kurslitteratur. Biblioteket anordnar föreläsningar om digital teknik och har regelbundna träffar där vi arbetar med digital delaktighet utifrån vars och ens behov.

Mötesplats: demokrati, kultur och folkbildning

Folkbiblioteken har i uppdrag att verka läsfrämjande och för demokrati, folkbildning och mångfald. Biblioteket håller i litterära och kulturella aktiviteter och evenemang och är ett offentligt rum och en mötesplats för alla besökare i kommunen. Arbetet bedrivs i samverkan med folkbildningsförbund, föreningar, frivilliga och andra verksamheter i kommunen.

Behovet att arbeta med delaktighet och mångfald i ett välkomnande biblioteksrum växer kontinuerligt vilket reflekteras i besöksstatistiken vid våra aktiviteter. Många av bibliotekets aktiviteter är välbesökta, till dem hör språkcaféer, teknik drop-in med fokus på digital delaktighet, bokcirkel och föreläsningar.

Barn och unga

Biblioteket har en barn- och ungdomsavdelning och håller i lässtimulerande och kulturella aktiviteter riktade till målgruppen. Biblioteket har också ett aktivitetsrum, Njord, som är särskilt utformat och utrustat för aktiviteter riktade till barn och unga. Barnbibliotekariernas arbete uppgår till 2,3 årsverken.

Det läsfrämjande arbetet är riktat till barnens fritid. För de yngsta barnen har biblioteket ett etablerat arbetet med BVC-grupper. För yngre barn ordnas sagostunder, bokprat och fika. Biblioteket har sagostunder på arabiska. Barnbibliotekarien besöker regelbundet fritidshemmen och ungdomsverksamheten Benka-dí. Under skolloven ordnas läsfrämjande aktiviteter för barn och föräldrar.

Folkbibliotekets läsfrämjande arbete för skolan

Biblioteket stödjer skolornas lässtimulerande arbete med studiebesök och bokprat på biblioteket och i arbetet inom Kulturgarantin.

Alla barn i förskoleklass erbjuds ett biblioteksbesök där barnen får ett lånekort.

I årskurserna 2 och 6 samt årskurs 1 gymnasiet välkomnas elever och pedagoger till en introduktion i bibliotekets utbud och service samt bokprat. Alla lärare är välkomna att besöka biblioteket med sina elever för att låna böcker på lärarlånekort eller elevernas egna lånekort. Lärarlånekort är en service som biblioteket erbjuder inom ramen för sitt uppdrag som folkbibliotek.

För att stödja det lässtimulerande arbetet har Simrishamns kommun valt att inrätta en tjänst för en litteraturpedagog som finansieras gemensamt av biblioteket och Kulturpedagogiska enheten, KPE. Litteraturpedagogen arbetar läsfrämjande och garanterar alla elever i den kommunala skolan i årskurserna 3, 5 och 9 en kvalitativ och fördjupad litterär upplevelse. Arbetet sker inom ramen för Kulturgarantin och erbjuds barnen i kommunala skolor.

Skoldepå

På biblioteket finns en skoldepå som innehåller fack- och skönlitteratur för barn och ungdom samt facklitteratur för lärare och utgör ett viktigt komplement till skolbibliotekens bestånd. Skoldepån är avsedd för elever och lärare i kommunen samt för folkbibliotekets läsfrämjande arbete gentemot skolan. För service i skoldepån har biblioteket en bibliotekarietjänst omf. 8 tim per vecka. Friskolor har tillgång till skoldepån mot en avgift à 60 kr/år och elev. Biblioteket erbjuder lärarlånekort med förlängd lånetid till alla pedagoger i kommunen.

Biblioteket tillhandahåller skolornas biblioteksdatasystem och katalog. Bokprat och läsfrämjande aktiviteter tillhandahålls skolorna till självkostnadspris.

Skolbibliotek

Våren 2014 lades samtliga biblioteksfilialer ned i Simrishamns kommun. Filialernas bestånd av barn- och ungdomslitteratur fördes då över till skolorna och ombildades till skolbibliotek. Det finns sex kommunala grundskolor – två i Simrishamn som tillsammans täcker alla skolår, ett lågstadium i Sankt Olof samt tre låg- och mellanstadieskolor i Kivik, Gärsnäs och Borrby. I kommunen finns också två gymnasieskolor. Sammanlagt omfattar skolorna ca 1500 barn och ungdomar.

De kommunala skolbibliotekens bestånd ingår till större del i folkbibliotekets biblioteksdatasystem med en egen kontoorganisation. Ett gratissystem för utlåning, CiCo, och en webbaserad skolbibliotekskatalog är installerad till och kan användas av lärare och elever. I kommunen finns en heltidsanställd skolbibliotekarie samt lärarbiblioteksassistenter.

Vision och mål för folkbiblioteket

Biblioteket ska tillhandahålla, tillgängliggöra och levandegöra berättelser, kunskap och information utifrån individens behov och förutsättningar. Utbudet ska präglas av allsidighet och kvalitet.

Biblioteken i Simrishamn ska vara en arena för delat lärande, eget skapande och möten över gränser. Genom att arbeta aktivt med människors möjligheter att utvecklas individuellt och i grupp när det gäller läsning, informationskompetens, digital delaktighet, livslångt lärande, och andra grundläggande demokratiska värden, spelar biblioteken en viktig roll för den sociala hållbarheten. På så sätt kan biblioteksverksamheten bidra till att utjämna klyftor och ge alla invånare lika förutsättningar. Grundläggande demokratiska förmågor som att läsa, sälla och kritiskt granska texter och informationskällor blir allt viktigare i det multimediala samhället.

Biblioteket är en viktig mötesplats med utrymme för medskapande, socialt läsande och lärande, utbyte av erfarenheter och kunskaper. Genom att erbjuda en öppen, offentlig och välkomnande miljö där människor kan arbeta, lära eller mötas och genom att möjliggöra möten mellan människor, föreningar, företag, skola och förskola, kan biblioteket bidra till att stärka kommunens attraktivitet och människors samhörighet. Samarbeten med ideella organisationer, lokala aktörer och över verksamhetsgränserna i kommunen är betydelsefulla.

Folkbibliotekets utvecklingsområden

- utveckla folkbibliotekets läsfrämjande arbete
- utveckla folkbibliotekets verksamhet för barn och unga
- utveckla folkbibliotekets verksamhet för prioriterade grupper
- utveckla folkbibliotekens arbete med livslångt lärande och eget skapande
- stimulera fortsatt utveckling av biblioteket till en öppen, tillgänglig och dynamisk plats för alla
- tydliggöra och stärka biblioteket som en aktör i demokrati- och samhällsutvecklingen

Mål 2016

Öppna en mobil biblioteksverksamhet med syfte att öka den geografiska närheten till biblioteksservice för alla invånare i kommunen; barn och unga, funktionshindrade och prioriterade grupper kommer att vara i fokus.

Tillhandahålla meröppet på biblioteket i Simrishamn för att öka tillgängligheten och människors möjlighet att använda biblioteket utifrån egna förutsättningar.

Utveckla programverksamheten i riktning mot involverande aktiviteter som bygger på människors medskapande och delaktighet, egna kunskaper och lärande.

Påbörja arbetet med en modernisering av biblioteksrummet genom att inrätta läsplatser och mötesrum för studier, kulturella och läsfrämjande aktiviteter.

Vision och mål för skolbiblioteken

Skollagen 36 § och bibliotekslagen § 10 fastställer att alla skolor ska ha ett skolbibliotek. Målen för skolbibliotekens verksamhet är de samma som anges i skolans utbildningsmål, kurs- och ämnesplaner samt läroplaner. Skolbibliotekets främsta uppgift är att vara en resurs och ett redskap för både elever och lärare i skolans pedagogiska arbete och ska ingå som en naturlig del i skolans alla ämnesområden. Skolbiblioteket skall stimulera elevers läslust, läs- och skrivförmåga och språkutveckling och skall vara en resurs för att öka informationskompetensen hos elever och skolans personal samt stimulera till kritiskt tänkande. Skolbiblioteket ska bidra till ökad måluppfyllelse hos eleverna.

Skolbiblioteken befinner sig efter filialnedläggningarna i en utvecklingsfas och man har påbörjat arbetet för att nå upp till de krav som finns i lagstiftningen och i Unescos skolbiblioteksmanifest vad gäller bemanning, lokaler, tillgänglighet och mediebestånd. Behoven behöver under perioden kartläggas och åtgärdas. Ansvar för att nå kraven ligger hos skolledningen och handlingsplaner ska utformas. Folk- och skolbiblioteken har delvis olika uppgifter men kan samarbeta och deras läsfrämjande arbete kompletterar varandra. Metoder för läsfrämjande och utveckling av informationskompetens ska ingå i skolbibliotekets roll.

Utvecklingsområden

- Skolbibliotekens kvalitet avseende bemanning ska höjas
- Skolbibliotekens kvalitet avseende mediebestånd ska höjas
- Alla skolbibliotek ska ha ändamålsenliga lokaler
- Skolbibliotekets roll i lärande och läsfrämjande behöver stärkas

Mål 2016

Skolbiblioteken ska vara en del skolornas pedagogiska verksamhet
Skolbiblioteken ska stödja och främja de mål som anges i skolans styrdokument
Skolbiblioteken ska främja ett elevaktivt lärande
Skolbiblioteken ska arbeta läsfrämjande
Skolbiblioteken ska vara välutrustade, aktuella och lättillgängliga för elever och personal.